Hyvät edustajiston jäsenet

PAM on Suomen uudenaikaisin ammattiliitto. Jos ei ihan vielä, niin varmuudella vuonna 2015, jos ja kun asia on meistä itsestämme kiinni. Visioehdotus uudenaikaisimmasta ammattiliitosta on kunnianhimoinen, napakka ja mieleenpainuva. Kuvastaa hyvin meitä pamilaisia.

Napakka työskentelymme on huomattu muuallakin. Taloustutkimus julkisti juuri tutkimuksen, jonka mukaan PAM on Suomen toiseksi tunnetuin ammattiliitto. Kaksi vuotta sitten olimme samaisessa kyselyssä viidensiä, nyt on ohitettavana enää Paperiliitto. Toinen, ehkä vielä hienompi tuore tieto on loistava jäsenkehityksemme. Tämän viikon alussa jäsenmäärämme oli lähes 217 000! Näiden uutisten kannustamana tuntuu jälleen kerran todella hyvältä olla osa tätä porukkaa. Olemme kyllä ansainneet aplodit itsellemme!

Alussa kuultu visioehdotus on vain maistiainen viime syksynä käynnistyneestä liiton strategian päivityksestä. Päivitys on päätetty tehdä tämän kevään aikana tiiviillä aikataululla ja kevyesti, samalla kuitenkin niin, että organisaation osaaminen tulisi parhaalla mahdollisella tavalla hyödynnettyä.

Työ aloitettiin sidosryhmien haastatteluilla ja syksyllä nimettiin henkilökunnan keskuudesta yhdeksän hengen innovaatioryhmä. Ryhmän työskentely perustui Chan Kimin ja Renée Mauborgnen luomaan sininen meri-ajatteluun ja kirjaan, joka on ohjannut myös koko strategiaan suhtautumisentapaa. Kirjoittajat itse luonnehtivat kirjansa esipuheessa prosessiin hyppäämistä näin: ” Nämä ideat eivät kuitenkaan ole sellaisia ihmisiä varten, joiden pyrkimyksenä on päästä elämässä helpolla tai vain pysyä hengissä”. Ja he jatkavat: ”Haastamme yritykset jättämään verisen kilpailun punaiseksi värjäämän meren taakseen ja raivaamaan uutta markkinatilaa, jossa kilpailu menettää merkityksensä. Nykyinen – usein supistuva – kysyntä jaetaan kilpailijoiden kanssa ja omia suorituksia vertaillaan kilpailijoiden tuloksiin, mutta sinisen meren strategia kasvattaa kysyntää ja auttaa pääsemään eroon kilpailusta.” Me emme ole yritys, emmekä sellaiseksi pyri, mutta ammattiliitonkin tulevaisuuden kannalta on ehdottoman tärkeää löytää oma sininen meri. Olemme vahvasti haastaneet itsemme kyseenalaistamaan totuttuja uskomuksia ay-liikkeestä, PAMista, ympäröivästä yhteiskunnasta, työnantajista, sopimisen malleista ja jopa työehtosopimuksistamme. Haemme siis rohkeasti uusia toimintatapoja ja ennen kaikkea uutta ajattelua. Ajattelua, joka on meidän itsemme määrittelemää. Strategisesti oikeilla valinnoilla voimme saavuttaa tilanteen, jossa emme joudu tekemään päätöksiä tai sopimaan asioista pakon edessä tai vaihtoehdottomuuden tilassa, vaan olemme liikkeellepaneva voima, niin työpaikoilla kuin yhteiskunnallisessa keskustelussakin. Meidän pitää löytää jäsentemme kannalta aidosti tärkeimmät tavoitteet ja tietysti myös menestyksekkäät tavat perustella kantamme työnantajille ja poliittisille päätöksentekijöille.

Hieman myöhemmin Rinteen Erja esittelee teille strategiapäivityksen ensimmäisen luonnoksen. Hallituksen strategiatyöpaja on elokuussa, kuten myös johtoryhmän viimeistelytyöpajat. Päätöskäsittely on marraskuun edustajistossa. Tiedän hyvin, että väylän löytäminen siniselle merelle ei ole helppoa, mutta uskon vakaasti, että tältä porukalta se onnistuu. Tanskalainen teologi ja filosofi Sören Kierkegaard on sanonut, että tuskallisinta elämässä on muistaa tulevaisuus, varsinkin se, jota ei saa. Hyvät ystävät, meillä on nyt oikea hetki ottaa taas askeleita kohti tulevaisuutta, jollaisen oikeasti haluamme.

Uuteen aikaan astui muutama viikko sitten keskusjärjestömmekin. Voinemme vielä lämpimästi onnitella Lauri Lylyä, joka aloitti työnsä SAK:n puheenjohtajana noin kaksi viikkoa sitten. Prosessi, joka puheenjohtajan valintaa edelsi, ei paljon tyylipisteitä ansaitse. Myönteistä on se, että vanhanaikaisella kabinettipolitiikalla ei nyt menestytty. Tämä voi olla tärkeä ja merkittävä askel SAK:n uudistumiselle. Se osoitti myös selkeästi sen tosiasian, että palveluiden merkitys on kasvanut, ei vaan yhteiskunnassa yleensä, vaan myös ay-liikkeessä. Tärkeää oli mielestäni myös se, että Lauri Lyly sai ääniä palvelualojen lisäksi myös muilta. SAK:ssa ei todellakaan pidä tehdä rintamalinjoja teollisuuden ja muiden alojen välille.

Me tarvitsemme Suomessa monipuolista elinkeinotoimintaa ja siten myös eri liittoja. Liitot ja niiden jäsenet tarvitsevat toisiaan. Tästä lähtökohdasta on mahdollista rakentaa innostavaa ja tuloksellista yhteistyötä.

Lyly on kahden merkittävän haasteen edessä – ainakin kahden. Ensiksikin hän aloittaa kautensa keskellä hyvin vaikeaa taloustilannetta, jonka rakenteellisia vaikutuksia työelämään on edelleen lähes mahdotonta arvioida ja toisekseen suuret muutokset liitto- ja sopimusrakenteissa jatkuvat. Yhteistyö SAK:n ja muiden liittojen kanssa on koko ajan tärkeämpää – myös yli keskusjärjestörajojen. Globaalit haasteet monimutkaistavat arkeamme, lyhyesti sanottuna mustan ja valkoisen rinnalle on tullut koko sateenkaaren värit. PAM on ollut eturintamassa vastaamassa työelämän pirstaloitumiseen, mutta yksin emme mekään pärjää. Tulevaisuudessakin tärkein tehtävämme on yhtenäisenä joukkona pitää huolta ihmisten ostovoimasta, työllisyydestä ja kunnollisista työehdoista, mutta tätä työtä ei tehdä enää tupon nimissä. Retorisesti tupo on haudattu, vaikka sisällöllisesti sitä kaivattaisiin nyt enemmän kuin aikoihin. Liittokohtaiset kymmensenttiset eivät auta, jos maan hallitus samaan aikaan poukkoilee veropolitiikassaan ja nakertaa kuntien palvelutuotantokykyä. SAK:n on *uuden* Laurin johdolla lunastettava paikkansa palkansaajien ja ammattiliittojen vahvana etu- ja kansalaisjärjestönä, työsuhteen muotoon katsomatta.

SAK:n vahvuus on meidän, eli jäsenliittojen, kautta tuleva suora tieto työpaikoilta ja sopimuspöydistä. Arjen asiantuntijuuden kautta pystymme viemään ajantasaista kokemusta ja tietoa seurannaisvaikutuksista suoraan päättäviin pöytiin. Esimerkkinä vaikkapa sosiaalitupo, jossa sovitut muutosturva-, vuorotteluvapaa- ja eläkeasiat olisivat hyvin erilaisessa muodossa ilman palkansaajien edustusta. Porvarihallitus olisi ollut valmis kepein perustein nostamaan lakisääteistä eläkeikää, elleivät palkansaajakeskusjärjestöt ja ammattiliitot koko jäsenkunnallaan olisi reagoineet ja nousseet vastustamaan heikennyksiä. Työuria täytyy pidentää, mutta oikea keino ei ole säätää lailla uusi eläkeiän alaraja. Työssäjaksamisesta täytyy huolehtia muun muassa ikäohjelmin, irtisanomissuojan kehittämisellä, vastuullisella henkilöstöpolitiikalla, hyvällä johtamisella, riskien arvioinneilla ja työnkuvien säännöllisillä tarkastuksilla. Eläkekiistan positiivisena puolena voidaan kuitenkin pitää vilkasta keskustelua ja kansanliikettä, joka syntyi verkossa hetkessä. Niin tässä, kuin Markantalo-casessakin näimme, että tämän päivän mobilisaatio tapahtuu netissä. Ihmiset haluavat osallistua monin eri tavoin ja ilmaisevat mielipiteensä kuuluvasti, kun kanava on oikea. Kylki kyljessä tunnelma toki on toinen, mutta isoa kampanjaa ei enää tehdä ilman internetin loputtomia mahdollisuuksia. Toivonkin, että vahvan yhteiskunnallisen roolinsa lisäksi SAK löytää paikkansa myös vahvana verkkoliikkeenä ja pystyy kokoamaan yhteen myös siellä erilaiset toimijat ja näkemykset. SAK:n aiempi tiedotuspäällikkö Sari Aalto-Matturi teki lisensiaattityönsä otsikolla ”Verkostako uuden ajan työväentalo?”. Se on nyt yhä ajankohtaisempi kysymys.

Yhteiskuntavaikuttamiseemme on otettava reilusti mukaan kaikki, joilla on kanssamme sama suunta. On vanhakantaista ylenkatsoa ns. yhden asian liikkeitä, pieniä järjestöjä tai yksittäisiä äänitorvia. Vain osaamista ja intoa keskittämällä luomme uskottavan vastavoiman Etelärannalle. En haluaisi tilanteeseen, jossa perustamme Sitran tai Evan kaltaisia muka-objektiivisia tutkimuslaitoksia. Näen, että edelleen yhteiskuntavaikuttamisemme ykkösnyrkki on demokraattisesti toimiva keskusjärjestö, jonka avaukset ovat ennakkoluulottomia ja valmistelutyö perusteellista. Meillä pitää olla tarjota yhteisesti hyväksyttyjä laskelmia ja malleja vaihtoehdoiksi vallitsevalle tilanteelle. Onkin ollut ilo huomata Lylyn aktiiviset avaukset silppu- ja pätkätyöläisten suuntaan jo heti ensimetreillään.

Jaan täysin JHL:n Tuire Santamäki-Vuoren ja lukuisten tutkijoiden esiin nostaman huolen työelämän eriarvoistumisesta. Kuten sanottua, meille pamilaisille asia ei ole uusi, mutta nyt on havaittavissa, että ilmapiiri suhtautumisessa pätkätyöntekijöihin on aidosti muuttumassa. Ongelma - ja sen tiedostaminen - ei enää kosketa yksinomaan palvelualojen naisia, vaan ilmiö on tavoittanut teollisuuden, kuljetusalat, tieteen ja taiteen tekijät ja kasvavassa määrin kuntasektorin. Tutkija Anu Suoranta on löytänyt mielestäni oivallisen

tavan kuvata tähän asiaan tarttumista. Hän on puhunut voimallisesti ansiokehityksen ja sosiaaliturvan ”kaksiraide-mallista”. On olemassa toinen raidepari, joka vastaa perinteiseksi mielletyn työuran tarpeisiin. Sillä turvataan vakinaisessa, kokoaikatyössä olevien turva työttömyyden, sairastumisen ja eläkkeiden osalta ja sitten on toinen, rinnakkainen raidepari. Toiset raiteet huomioisivat ihmisen, jonka työ- ja koulutusura koostuu pienistä pätkistä, eri aloilta, samaan aikaan tehtävistä työsuhteista ja esimerkiksi täydennyskoulutuksista. Malli on erittäin mielenkiintoinen ja jatkotyöstö kannatettavaa. Olennaista on kuitenkin huomioida, että kaksista raiteista ei ole mitään hyötyä, jos toisella kulkee pendolino ja toisella resiina. Samassa ajassa kuljettu matka jää kovin eripituiseksi. Me emme halua olla se joukko, joka hartiavoimin töitä tehden tulee hitaasti perässä. Silpputyöläisten suhteellista asemaa pitää parantaa ja se edellyttää toimenpiteiden toteutusta nopeassa aikataulussa. Keinoina voisivat olla uudet elementit verotuksessa, työttömyysturvassa ja työehtosopimuksissa.

Kokoaikaisten työsuhteiden määrä vähenee koko ajan ja meidän on uskallettava sanoa se myös ääneen. On turha hokea vanhoja mantroja. Jäsentemme arjen kannalta paras ratkaisu saattaa syntyä siten, että me uskallamme hieman höllätä periaatteellisina pidetyistä kannoistamme ja kokeiluiden kautta luomme uusia toimintatapoja. Näinhän olemme toimineet jo vuosia sitten ensimmäisten osa-aikapöytäkirjojen kanssa, ja kukaan tuskin enää kyseenalaistaa niiden tarpeellisuutta.

Ihmisten elämä ei enää koostu lineaarisesta siirtymästä ammattiin valmistumisen kautta työelämään ja siitä eläkkeelle, vaan liikehditään erilaisten vapaiden, koulutusten, työttömyyspätkien, työvoimapoliittisten toimenpiteiden ja erilaisten työsuhteiden välillä on runsaasti. Taustatietoa näiden siirtymien vaikutuksista palkansaajien kokonaistoimeentuloon on jo kasattu muun muassa mainitsemani sosiaalitupon sekä valmisteilla olevien vanhempainvapaa- ja asumistukiuudistusten yhteydessä. Ehdotankin, että SAK ryhtyy voimallisesti ja ripeästi kaksiraidemallin ajatuksen pohjalta toimenpiteisiin. Sivuraiteelta pääradalle-työryhmä on nimettävä mahdollisimman pian, jotta työ voi alkaa täysipainoisesti syksyllä. Tämä vastaisi hyvin myös edustajakokouksen keskusjärjestölle asettamiin tavoitteisiin pätkätyöläisten aseman parantamiseksi.

Periaatteidemme ruotimisen edessä olemme myös liiketoimintojen ulkoistamisten lisääntyessä. Toukokuun puolessa välissä asia nousi erityisesti jälleen otsikoihin, kun Helsinki-Vantaan turvatarkastuksen väki sai tarpeekseen. Kilpailutuksen kautta toiminta siirtyy SOL:in hoidettavaksi ja työntekijöiden huoli työehtojen huonontumisesta on vahva ja aito. PAM tietysti pyrkii olemaan tämän tyyppisissä tilanteissa vahvasti mukana ja tukena, mutta yksin on vaikea sopia. Suhtautumisemme kilpailuttamiseen riippuu hyvin pitkälti työnantajien halusta sopia ihmisten turvasta. Yhteisen sopimisen tarpeen ja halun on oltava kirkkaana niin yritysjohtajien kuin työnantajaliittojen edustajienkin mielissä. Ulkoistamiset ja kilpailutukset on hoidettava fiksusti tai muutoin on varmaa, että aina tulee yhteentörmäyksiä. Ei kai kukaan tosissaan kuvittele, että ammattiliitto antaisi siunauksensa kilpailukyvyn ja tuloksen parantamiselle työehtojen ja palkkojen kustannuksella? Ulkoistamisen tai yksityistämisen perusteluiden pitää olla kunnossa ja on oltava selkeästi nähtävissä, että toimintojen uudelleenjärjestäminen hyödyttää omistajien lisäksi asiakkaita tai palveluiden käyttäjiä sekä turvaa tai jopa parantaa työntekijöiden asemaa. Joissain tapauksissahan työntekijöidenkin kannalta on huomattavan paljon mielekkäämpää keskittää toimintoja tai keskittyä ydinosaamiseen.

Työelämän rakennemuutoksen keskellä meidän suhtautumisellamme ulkoistamiseen ja yksityistämiseen on suuri merkitys. Palvelualat ovat Suomessa ja Euroopassa kasvava sektori. Emme enää vain pese toistemme paitoja ja odota viennin rikastuttavan kansakuntaamme, vaan palvelusektori työllistää pitkän ketjun, niin yksityisissä kuin julkisissa palveluissa. Yhä useampi saa aloiltamme elantonsa. Mikäli yhteiskunnallisesta eheydestä, kestävästä kehityksestä ja hyvinvointiyhteiskunnastamme halutaan pitää kiinni, on viestimme kuultava. Emme pääse kummankaan osapuolen tavoitteissa eteenpäin yksin ja erillään. Kompromisseissa on

se huono puoli, että aina joku on vähän tyytymätön. Sopimuksettomassa tilassa on vielä huonompi puoli, silloin kaikki ovat tyytymättömiä. Meidän on siis jatkossakin seurattava tarkkaan mitä yritysten sisäisissä järjestelyissä tapahtuu, miten kunnat reagoivat säästöpaineisiinsa ja miten toimintoja pilkotaan ja toimittava jäsentemme parhaaksi. Faktojen on ohjattava toimintaamme, joskus ehkä periaatteitakin vahvemmin, näissä kysymyksissä.

Hyvät edustajiston jäsenet

Tänä päivänä ei voi pitää puhetta lausumatta jotain taloudestakin. Pelkästään teknologiateollisuudesta on tällä hetkellä jo lomautettu tai irtisanottu 45 000 työntekijää ja vajaa 10 000 on keskellä yt -neuvotteluita. Hyvänä signaalina kuitenkin pitäisin lomautettujen suurta määrää suhteessa irtisanottuihin. Tämä on nähtävissä lähes kaikilla aloilla. Minusta se kertoo jotain työnantajienkin uskosta lyhyeen taantumaan ja halusta pitää kiinni ammattitaitoisesta työvoimasta. Pelkkä usko ei kuitenkaan auta toimeentulonsa menettänyttä ja ymmärrän täysin teollisuusliittojen tuskan pitkien työttömyyskassajonojen kanssa. Aito liittoyhteistyö ja halu solidaariseen ratkaisuun on jälleen avainasemassa, kun yritämme vaikuttaa lain säätäjiin ja parantaa pikaisesti työttömyysturvan heikkoja kohtia. Ratkaisu ei kuitenkaan voi olla sellainen, että se heikentää pysyvästi osa- tai määräaikaista työtä tekevien suhteellista asemaa.

Viime viikonloppuna valmistui meidänkin aloillemme kymmeniä tuhansia ammattitaitoisia nuoria. Pienenä valonpilkahduksena voidaan pitää kaupan alan arvioita, että kesätyöntekijöiden tarve on heillä edellisen vuoden tasolla. Muutoin näkymät ovat surulliset nuorten omasta positiivisuudesta riippumatta. Nuorisotyöttömyys on lähtenyt huimaan nousuun, eikä konkreettisia apuja ole valtiovallan taholta esitetty. Työ- ja elinkeinotoimistoihin pitäisi saada pikaisesti lisäväkeä, joka olisi erikoistunut nuorten auttamiseen ja toisaalta kuntia pitäisi tukea lisäämällä tuntuvasti työllisyysmäärärahoja.

Työttömyysaste on tällä hetkellä 8,8% , eli noin 233 000 ihmistä on vailla ansiotuloja. Nopeimmin kasvaa nuorisotyöttömyys, 15 -24 -vuotiaita työttömiä on jo lähes 24 prosenttia! Olemme näillä näkymin toistamassa nuorten osalta kaikki samat virheet kuin 90- luvun lamassa. Nuorisotakuusta ei saa tinkiä tuumaakaan. Nuorelle on tarjottava opiskelu-, työpaja-, työharjoittelu- tai oppisopimuspaikka kolmen kuukauden sisällä. Työuraansa vasta aloittelevan nuoren kannalta pitkittynyt työttömyys ja siitä usein seuraavat elämänhallinnan ongelmat saattavat olla kohtalokkaita. Mielenterveys- ja päihdeongelmat, peliriippuvuudet ja asunnottomuus ovat jo lyhyessä ajassa lisääntyneet uhkaavasti ja hätä koskettaa myös nuoria lapsiperheitä, jolloin meidän pitäisi yhtä lailla kantaa huolta pienistä lapsista, joilla tunnutaan taas taantumaa maksatettavan.

Jörn Donner laukoi terävästi toukokuun Avussa, että ilmeisesti Suomi on niin stabiili maa, että se kestää näinkin helvetin heikon hallituksen. Voi olla, että Donner on oikeassa maastamme, mutta perheemme eivät varmasti ole niin stabiileja, että selviävät työttömyydestä, kasaantuneista veloista ja päivittäisestä huolesta ilman pysyviä kolhuja. Kannatan siis esitystä työttömyyden torjuntaan pureutuvasta työryhmästä, jonka johtoon astuisi näkemyksiltään ja kokemukseltaan laaja-alainen osaaja Lauri Ihalainen.

Optimisti minussa uskoo, että talous kääntyy nousuun 2010 ja joitakin pieniä viitteitä siitä jo onkin. Asuntojen hintojen lasku on pysähtynyt ja useimmat pörssit ovat elpymässä. Kriisin lähtökohdat ovat vain niin totaalisen erilaiset kuin edellisessä lamassamme, että tulevaisuuden ennustaminen on hankalaa. Turhaa pelkoa on kuitenkaan turha lietsoa. Mikäli liiketoiminnassa ei ole havaittavissa laskusuhdannetta, niin missään tapauksessa nyt ei ole aika tehdä mitään toimenpiteitä varmuuden vuoksi tai käyttää sopivaa hetkeä hyväkseen. Tunteja vähentämällä ei saa pyrkiä nostamaan tehoja. Työntekijöille pitää olla rehellinen yrityksen todellisesta tilanteesta ja päinvastoin investoida nyt, kun se on erityisen kannattavaa, kuten esimerkiksi terveiset Pirkanmaalta kertovat.

Hyvin haasteellisessa tilanteessa siis kuljemme kohti työehtosopimusneuvotteluita. Työnantajien väläyttelemä nollalinja on joka tapauksessa poissuljettu vaihtoehto. Näin ovat linjanneet muutkin. Neuvottelut avasi Metalliliitto jo nyt, mutta sopua ei löytynyt. Pääsopimusalansa osalta he jatkavat neuvotteluita lomien jälkeen ja suuri mielenkiinto kohdistuu toki päänavaajan korotustasoon. Paperiliitto seuraa perässä syyskuussa umpeutuvilla sopimuksillaan. Valtaosin muut SAK:laiset liitot käyvät neuvottelunsa tammi-huhtikuussa. Meillä rutistus todenteolla alkaa alkuvuodesta, kun suurinta osaa pamilaisia koskevat sopimukset päättyvät maaliskuussa. Tämä tarkoittaa vilkasta syksyä kaikkien sopimusalojen osalta. Alkuvuodesta viriteltiin ajatusta kaikkien sopimusalojen TES-neuvottelujen aikaistamisesta koko työmarkkinakentässä. Me emme näille ajatuksille lainkaan lämmenneet. Monessa sopimuksessamme on vielä syksylle sovittuja palkankorotuksia, joista pidämme kiinni. Tarkemmin palaamme sopimusneuvotteluiden aikatauluihin ja tavoitteisiin syksyn edustajistossa.

Ennen neuvotteluita meillä on kuitenkin vielä montaa kuumaa perunaa käsissämme. Kaksi perunaa istuu vielä sohvalla pohtimassa kannattaako ensi sunnuntaina lähteä äänestämään, vaikuttaako se todella mukuloitten tulevaisuuteen. Europarlamenttivaalien ennakkoäänestys päättyi eilen, mutta varsinainen vaalipäivä on vielä edessä. Tulevalla kaudella parlamentaarikkomme tulevat linjaamaan muun muassa työajoista, vanhempainvapaista ja kolmikantaisesta kuulemisesta. Maahanmuutto- ja ilmastokysymykset ovat myös nousseet vaalien suurimmiksi teemoiksi, puhumattakaan tarpeesta luoda sääntelyä yhteisille markkinoillemme. Hurjimmatkin kapitalistit ovat nyt myöntäneet, että sääntelyä tarvitaan. Talous pelaa niillä vapauksilla, jotka sille annetaan ja hieman ylikin. Nyt syntynyt kriisi on kirjaimellisesti *laittomuuden* tulosta. Ei ole ollut lakeja, joita rikkoa.

Europarlamentin roolia tullaan vahvistamaan ja on erityisen tärkeää, että me lähetämme matkaan edustajia, jotka ymmärtävät arkeamme. Vallan pitää olla demokraattisesti valitulla parlamentilla, ei tuomioistuimilla, jotka sitten viime kädessä päättävät miten vaikkapa työehtoja noudatetaan, kuten kävi Ruotsissa. Illallisen yhteydessä meille tulee esittäytymään osa pamilaisia ja muita ay-liikkeestä lähtöisin olevia EU-vaaliehdokkaita, joten nyt on vielä hyvä hetki pohtia teräviä kysymyksiä. Ja yhtä hyvä hetki on vielä houkutella työkaverikin mukaan uurnille.

Mutta ne muut perunat, joihin viittasin. Vihdoin ja viimein Tarja Cronberg toi esityksensä uudesta liikeaikalaista valtioneuvostolle viikko sitten. Esitys noudattelee päälinjoiltaan hyvin marraskuussa Kaupan liiton kanssa tekemäämme sopimusta. Yhteisenä tavoitteenamme on kuitenkin vielä saada muutos myös aukiolojen poikkeuslupien myöntämismenettelyyn. Lakiesityksessä on säilytetty ennallaan poikkeuslupien myöntäjänä lääninhallitukset. Käytäntö osaltaan rapauttaisi tavoitetta aukiolojen selkeyttämisestä. Vaadimmekin, että poikkeuslupien myöntäminen keskitettäisiin työ- ja elinkeinoministeriöön. PAMissa sinänsä olemme koko ajan olleet sitä mieltä, että aukiolojen vapautuessa ei poikkeusluville olisi ollut enää juuri mitään tarvetta. Tästä emme työnantajapuolen kanssa kuitenkaan löytäneet yhteisymmärrystä. Se on kuitenkin nyt varmaa, että lain mennessä hallituksen esityksen mukaisena eduskunnassa läpi, marraskuussa sopimamme TES- muutokset astuvat voimaan samaan aikaan uuden liikeaikalain kanssa. Paketissa on paljon parannuksia kaupan alan työehtoihin. MaRan kanssa on käyty neuvotteluja liikenneasemien osalta viimeksi eilen, neuvotteluja jatketaan edelleen. Muiden alojen osalta vaikutukset työehtosopimuksiin tulevat neuvoteltavaksi seuraavan kierroksen aikana.

Alojemme työllisyyteen ja kilpailukykyyn vaikuttavia lakiasioita on muutoinkin nyt joko kirjoitusvaiheessa tai eduskunnan käsittelyssä. Olemme olleet aktiivisesti liikkeellä niin arpajais- kuin tupakkalain kanssa ja lisäksi tukeneet tavoitetta ravintolapalveluiden arvolisäveron alentamisesta samalle tasolle kaupasta ostettavan ruoan arvolisäveron kanssa. Arpajais- ja tupakkalain yhteiset ongelmat liittyvät henkilöstölle sälytettävään valvontavastuuseen. Alaikäisvalvontaa halutaan yhtenäistää alkoholin myyntiin liittyvien

asetusten kanssa, mikä on sinällään ihan ymmärrettävää. Lakia ei kuitenkaan saa tehdä unohtaen arjen realiteetteja. Alaikäiselle välittäminen, väärennetyt paperit, uhkatilanteet, pelikoneiden ongelmallinen sijoittelu tai silkka vahinko ei saa johtaa työntekijöille lankeaviin sakkoihin. Tupakkatuotteiden esilläpitokielto-esityksestä pitäisi myös nöyrtyä perääntymään. En lähde luettelemaan miten ongelmallisiin käytännön tilanteisiin asiakaspalvelussa joudutaan, kun tuotteet ovat suljettujen ovien takana ja asiakkaalle annetaan myyntilista, vaan tyydyn vetoamaan valmistelijoiden ja päättäjien arkijärkeen. Kokemusperäistä tietoa niistä maista, joissa tupakkatuotteiden esilläpitokielto on toteutettu, on runsaasti saatavilla, eivätkä tulokset rohkaise meitä lähtemään samalle linjalle. Nuorten tupakointi ei ole vähentynyt ja pieniä myyntipaikkoja on suljettu tuhatmäärin. Tämä ei kai ole tavoite?

Hyvät ystävät

Kuten huomaatte, liitollamme ei ole aikaa jämähtää juoksuhautoihin, vaan koko ajan on kiire eteenpäin. Mitä suurempi kiire, sitä tärkeämpää on, ettei aikaa tuhraannu eksymiseen. Palaan siis vielä alussa kuvailemaani strategian päivitykseen. Kun nyt vielä kesän korvalla viritämme itsemme kunnon keskusteluun edunvalvonta-, yhteiskuntavaikuttamis- ja järjestötyömme painopisteistä, niin syksyn koittaessa sinisen meren navigointikarttamme alkaa olla valmis. Karikothan eivät ole mikään ongelma, jos tiedämme missä ne ovat ja sovimme yhdessä miltä puolelta ne kierrämme.

Toivotan antoisia kokouspäiviä ja vilkasta keskustelua.